

адресовані безпосередньо громадянам. За рахунок цього значно зменшиться кількість оскаржуваних рішень посадових осіб, які беруть участь в кримінальному провадженні. Дотримання цього принципу дозволить громадянам відкинути свої сумніви, щодо законності прийнятих рішень і прозорості досудового слідства чи дізнання та суду.

Кожен громадянин має право на певні законні очікування. Вони повинні ґрунтуватися на обов'язку суб'єкта владних і праві громадянина, що кореспондує обов'язок. Відповідно ці обов'язки можуть міститися в КПК (обов'язок Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ допустити справу про перегляд судового рішення до Верховного Суду України в разі неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм закону України про кримінальну відповідальність щодо подібних суспільно небезпечних діянь ..., що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень) або інших джерелах (мирова угода). Слідчий, прокурор, суд не можуть виходити за межі або іншим чином грубо порушувати законні (об'єктивно існуючі та реальні) очікування громадян.

Отже, верховенство права не випадково займає перше місце в системі загальних засад кримінального провадження. Цей принцип відображає досить суттєві способи, шляхи та можливості для ефективної реалізації норм нового Кримінально-процесуального кодексу. Його дотримання та використання стороною обвинувачення забезпечить стійкість та обґрунтованість всіх процесуальних дій і рішень, а захисту надасть більш широкі можливості для боротьби зі свавіллям владних органів та їх посадових осіб.

ПРОЦЕСУАЛЬНЕ КЕРІВНИЦТВО ПРОКУРОРОМ ДОСУДОВИМ РОЗСЛІДУВАННЯМ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Венешак О.І. канд.суд. наук ННПФЕКП НАВС

Навчовий керівник: к.ю.н. доцент провідний навчовий співробітник НЛП з проблем експертно-криміналістичного забезпечення діяльності ОВС ННПФЕКП НАВС Сокиран М.Ф.

Основними ознаками правової держави є верховенство права і законність, тобто систематичне й точне виконання правових приписів усіма державними органами, громадськими об'єднаннями, суб'єктами підприємництва та господарювання різних форм власності, установами, посадовими і службовими особами і громадянами.

Відповідно до п. 2 ст. 4 Закону України «Про прокуратуру», завданням прокуратури є захист від неправомірних посягань соціальних, економічних, політичних, особистих прав та свобод людини і громадянина, гарантованих Конституцією, іншими законами України та міжнародними правовими актами. Отже, захист прав людини є одним із головних завдань прокуратури в усіх напрямках її функціонування.

Важливим напрямом діяльності прокуратури є нагляд за дотриманням законів при здійсненні кримінального судочинства. У зв'язку з прийняттям нового КПК України, що досить суттєво змінив процедуру проведення кримінального переслідування осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення, гостро постало питання про необхідність забезпечення не тільки законного, а й якісного розслідування кримінальних проваджень. Адже діяльність органів досудового розслідування, на які відповідно до закону ця функція покладається, беззаперечно асоціюється з підвищеною відповідальністю – вона пов'язана з вторгненням у сферу особливо охоронюваних прав людини, а також із можливістю застосування при цьому найтяжчих державних примусових заходів процесуального характеру аж до тимчасового позбавлення волі. Контроль за цією діяльністю – це відповідальне завдання, яке в узгодженості з положеннями Конституції України Кримінальний процесуальний кодекс (ст. 36) покладає на прокурора, наділяючи його функцією процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

З метою якомога ефективнішого дотримання захисту прав і свобод людини і громадянина під час досудового розслідування, прокурор, відповідно до своїх повноважень, здійснює попередження і своєчасне виявлення будь-яких порушень закону, допущених органами досудового розслідування при виконанні процесуальних і слідчих (розшукових) дій та прийнятті процесуальних рішень; своєчасне припинення та усунення цих порушень закону; своєчасне виявлення та усунення порушень закону, допущених іншими учасниками кримінального провадження; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Надаючи органам прокуратури повноваження з керівництва досудовим розслідуванням КПК України певним чином корегує реалізацію функції прокурора щодо нагляду за додержанням законності, зміщуючи акцент із суто наглядової діяльності на безпосереднє керівництво процесуально діяльністю органу досудового розслідування.

Звичайно, було б доцільним на законодавчому рівні чітко і однозначно розмежувати функції нагляду за додержанням законів у досудовому провадженні та процесуального керівництва розслідуванням. Звертаючись до теорії можна зрозуміти в чому полягає різниця між цими функціями. Так, наглядова функція забезпечує законність усього досудового провадження, а процесуальне керівництво спрямовує діяльність органів досудового розслідування на всебічне, повне і неупереджене розслідування кримінального провадження в рамках режиму законності, забезпеченого реалізацією наглядової функції.

Процесуальне керівництво дозволяє прокурору за допомогою обов'язкових для виконання органами досудового розслідування вказівок, доручень, процесуальних дій та рішень безпосередньо спрямувати хід кримінального провадження на його досудовій стадії, цілеспрямовано впливати на результат діяльності зазначених органів та виконання ними завдань кримінального судочинства, насамперед щодо захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Отже, аналізуючи законодавчі зміни, що відбулись в сфері роботи органів прокуратури та їх взаємодії з органами досудового розслідування, а також беручи до уваги наукове обґрунтування даної проблематики слід зазначити, що поява інституту процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням покликана підвищити рівень захисту прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина в Україні. Адже, саме завдяки належному виконанню даного завдання стає реальною можливість сформувати в Україні задекларовану Конституцією України правову державу.

ПОВІДОМЛЕННЯ ОСІБ, ЩОДО ЯКИХ ПРОВІДИЛИСЯ НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ

Борзов Я.Е., курсант ННІПФПСКМП НАВС

З моменту проголошення незалежності в Україні розпочався процес удосконалення кримінально-процесуального законодавства, який завершився у квітні 2012 р. прийняттям нового КПК України.

Зазначений кодекс кардинально змінив основоположні принципи кримінального судочинства, запровадивши нові засади захисту прав і свобод громадян, передусім тих, хто потрапив у конфлікт із законом.

Зокрема, стаття 253 «Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії». У ній зазначено, що особи, конституційні права яких були тимчасово обмежені під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також підозрюваний, його захисник мають бути письмово повідомлені прокурором або за його дорученням слідчим про таке обмеження.

Конкретний час повідомлення визначається із урахуванням наявності чи відсутності загроз для досягнення мети досудового розслідування, суспільної безпеки, життя або здоров'я осіб, які причетні до проведення негласних слідчих